

Lena Lundkvist, Tomas Johansson
Avdelningen för Social statistik och analys

Möte i användarråd för befolkning, demografi och integration 26 oktober 2021

Närvarande:

- Anders Ljungberg, Arbetsförmedlingen, ordförande
- Gunnar Andersson, Stockholms universitet
- Osman Aytar, Mälardalens högskola
- Ulrika Gustafsson, Delmos
- Ulla Moberg, Region Stockholm
- Jonathan Fransson, Sveriges kommuner och regioner
- Jonas Norlin, Finansdepartementet
- Bengt Eriksson, Boverket (digitalt)

Från SCB

- Maj Eriksson Gothe, SSA/SU/LEDN (ersätter Marie Lideus)
- Helena Sjödin, SSA/BL/BEF
- Sara Frankl, SSA/SU/ST
- Julia Fennö, SSA/AU/KA (punkt 5)
- Daniel Kruse, SSA/SU/ST (punkt 7)
- Karin Lundström, SSA/BL/BEF (punkt 9)

- Lena Lundkvist, SSA/BL/BEF, sekreterare
- Tomas Johansson SSA/BL/BEF, sekreterare

Frånvarande:

- Karin Perols, Sveriges kommuner och regioner
- Monir Dastserri, Arbetsmarknadsdepartementet
- Anders Wirhed, Justitiedepartementet

1. Mötet öppnas

Anders Ljungberg

Ordföranden hälsade alla välkomna till vårt första fysiska möte sedan pandemins start. Bengt Eriksson fick en särskild hälsning då han deltog digitalt.

Då det var länge sedan vi träffades och Jonathan deltog för första gången inleddes mötet med en kort presentationsrunda.

2. Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes och ingen lyfte någon övrig fråga.

3. Mötesanteckningar från föregående möte

Anders Ljungberg berättade att arbetslösheten fortsatt är ett stort problem, men det ser bättre ut för 2022. Det långtidsarbetslösa (inskrivna som arbetslösa 12 månader eller mer) är på en historiskt hög nivå och de står för cirka hälften av alla inskrivna arbetslösa. Totalt är 380 000 arbetslösa inskrivna och av dem är 186 000 långtidsarbetslösa. Av de långtidsarbetslösa har 98 000 varit inskrivna 24 månader eller mer. Det är en utmaning för Arbetsförmedlingen.

Ordförande nämnde arbetet med Befolkningens ArbetsmarknadsStatus (BAS), men om det fortsatta arbetet berättar Julia Fennö mer om under punkt 5.

Heather Bergdahls punkt om planerade förändringar av Statistikområden tar Helena Sjödin upp under punkt 4.

4. SCB-frågor

Helena Sjödin, Avdelningen för Social statistik och analys (SSA)

Helena inledde med att berätta om SCB:s förändrade organisation som sjösattes under hösten 2021, <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/organisation/>. Hon berättade även att individinsamlingen numera ligger på SSA-avdelningen medan elektronisk insamling ligger på den nya Data-avdelningen.

Helena berättade även att SCB:s Generaldirektör under morgonen den 26 oktober fattade beslut om förslaget till förändrade statistikområden. Ämnesområdena Befolkning respektive Levnadsförhållanden föreslås bli ett nytt ämnesområde: *Befolkning och levnadsförhållanden*. I förslaget redovisas Befolkningsstatistiken och Befolkningsframskrivningen samlat under ett nytt statistikområde, Befolkningens sammansättning och utveckling. Ett nytt statistikområde, Integration, föreslås.

Från den 17 januari 2022 kommer SCB att publicera ny statistik klockan 8:00 istället för som tidigare 9:30.

Utvecklingen av den nya arbetsmarknadsstatistiken nämndes kort, men om det berättade Julia Fennö mer om under punkt 5. Helena hänvisade även till denna sida där det står lite om arbetet;

<https://scb.se/dokumentation/statistikomraden-under-forandring/oversyn-av-arbetsmarknadsstatistik/>

För tillfället pågår arbete med Census 2021 som är EU-reglerad. Census i Sverige är helt registerbaserad, men det är stora förändringar jämfört med Census 2011 vilket innebär att man till stor del inte kan utnyttja arbetet som gjordes då. Det kommer att ske delleveranser av statistik, men huvudleveransen ska ske senast den 31 mars 2024. Arbetet med Census 2021 kommer att göras inom befintlig budget, vilket innebär att det behövs omprioriteringar inom myndigheten, se även punkt 10.

Det pågår arbete med en ny ramlag för befolkningsstatistik, migration och Census. I det arbetet vill EU ha synpunkter från användare. Ledamöterna uppmanades att gå in på denna länk och lämna synpunkter; https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12958-Datainsamling-Europeisk-befolkningstatistik_sv. Senare under 2021 kommer även alla Statistikbyråer få möjlighet att lämna synpunkter.

Helena avslutade med att göra reklam för Statistikforum den 11 november; <https://www.scb.se/vara-tjanster/kalendarium/statistikforum-2021---statistiken-i-ett-nationellt-dataekosystem/>.

Kommentarer från ledamöterna:

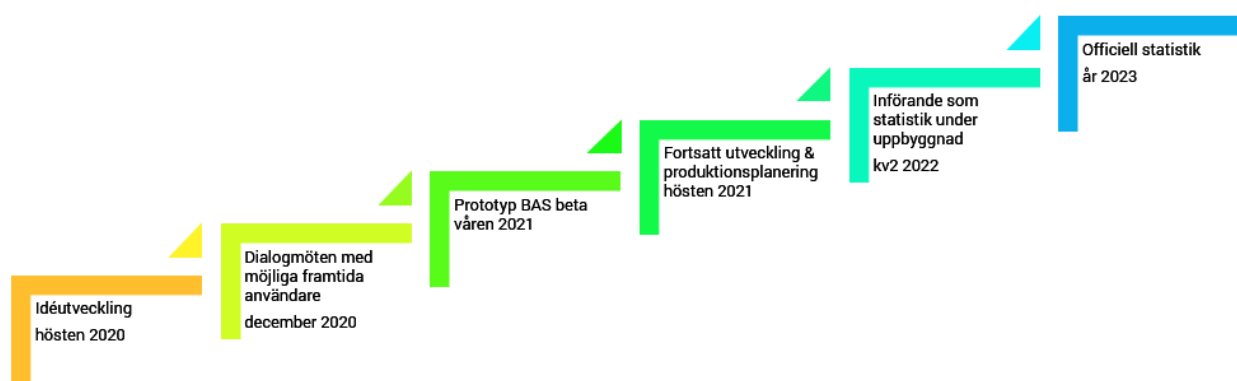
En ledamot undrade vilka förändringar det blir av att Integrationsstatistiken blir ett eget statistikområde. Han fick till svar att det egentligen inte blir några omedelbara förändringar, men då Integrationsstatistiken har varit Officiell statistik de senaste två åren är det lämpligt att det blir ett eget statistikområde.

5. Ämnesdesign arbetsmarknad BAS: Efter projektet

Julia Fennö, SSA/ Enheten arbetsmarknad och utbildning

Julia besökte användarrådet för att ge en kort lägesrapport om vad som har hänt sedan hon besökte användarrådet den 17 maj. Hon berättade att referensgruppsmaterial för prototypen BAS betaversion skickades ut till 15 organisationer i slutet maj varav 8 organisationer har svarat. Efter att [slutrapporten](#) för Ämnesdesign Arbetsmarknad presenterades i maj bedrivs arbetet med BAS nu i ”linjen”.

Figur 1 Grov tidplan

Tanken är att det ska bli tre versioner av BAS: Preliminär, Definitiv och Årsregister. Den preliminära versionen kommer att redovisas så snart som möjligt efter avslutad referensperiod och därefter uppdateras till de slutliga versionerna. De andra två versionerna kommer att ha ungefär samma produktionstid som RAMS har idag.

I Betaversionen delas befolkningen in i sex kategorier.

För tillfället pågår 13 delprojekt parallellt. Det handlar om allt från att sätta upp system för indataveranser och ta fram produktionskript, till att samordna analys- och kommunikationsinsatser med Arbetsförmedlingen samt besluta om redovisningsplan för 2022 – med mera.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrade om det fanns något mönster för de som lämnade synpunkter på Betaversionen och de som inte lämnade synpunkter. Julia sade att det var en bra spridning på de som lämnade synpunkter och att det inte fanns något tydligt mönster.

Ordförande önskade veta vilka de stora vinsterna är med den nya Arbetsmarknadsstatistik, dvs. vad vinner vi? Julia förklarade att analysmöjligheterna ökar betydligt och att det genom mikrodatajämförelser med AKU kan medföra att skattningarna för AKU förbättras. Dessutom ökar möjligheterna att få bra information på regional nivå.

En ledamot frågade om indelningen av de sex kategorierna. Julia förklarade att grupperna är Exklusiva, men det blir möjligt att se alla inkomstslag för en person som till exempel klassats som sysselsatt.

En ledamot undrade om det blir tidsserier. Julia berättade att det bara finns AGI (månatliga kontrolluppgifter) från 2019 vilket gör att de främst tänker skapa tidsserier från 2020.

6. Nyheter inom befolkningsstatistiken

*Tomas Johansson, SSA/ Enheten för Befolkning och
Levnadsförhållanden*

Tomas berättade kort om den befolkningsstatistik som publiceras på produktsidan <https://scb.se/be0101> och nyheter under 2021.

Från 2021 publiceras exempelvis utökad statistik över döda och civilståndsåändringar. Dessutom har SCB lagt in samma födelseregionsindelning som används i befolkningsframskrivningen i SSD-tabellen över [folkmängd efter födelseland](#).

Det finns långtgående planer att i statistikdatabasen publicera folkmängd efter födelseland per kommun, in- och utvandringar efter in-/utflyttningsland efter födelseregion (Migrationslandet är födelselandet, personer födda i Sverige samt övriga födelseländer) samt nyblivna föräldrar efter barnets ordningsnummer.

Den preliminära statistiken över döda som sedan april 2020 har publicerats varje vecka kommer förmodligen att läggas ner vid årsskiftet.

Kommentarer från ledamöter

En ledamot ville veta hur lång tidsserien var för Regsostatistiken. Tomas berättade att det idag finns statistik publicerad för åren 2015 – 2020. Troligtvis kommer statistik för åren 2010-2014 att publiceras under 2022. Undantag görs för en tabell med hushållsstatistik. Registerbaserad hushållsstatistik finns endast tillgänglig från 2011.

En annan ledamot noterade att statistik över nyblivna mammor efter barnets ordningsnummer finns tillgänglig på [Human fertility database](#) (HFD) och han undrade även om statistik levereras till [Human mortality database](#) (HMD).

Tomas svarade att SCB levererar statistik till både HFD och HMD. Statistiken i HFD kommer man dock endast åt efter att ha skaffat inloggning och statistiken som levereras till HMD finns till största del publicerad i statistikdatabasen sedan tidigare.

7. Socioekonomiskt index

Daniel Kruse, SSA/ Enheten för samordning och utveckling

Daniel berättade kort om regeringsuppdraget och arbetet att skapa ett socioekonomiskt index för Sveriges 3 363 Regso-områden. Han berättade att socioekonomi sedan tidigare inte hade någon tydlig definition, men efter dialog med användare så bestämdes det att indexet skulle baseras på inkomst, utbildning och yrkesstatus. För varje Regso beräknas ett enkelt index baserat på andelar och sedan grupperas alla områden i fem grupper baserat på områdets avvikelser från medelvärdet.

Daniel berättade även om den statistik som numera publiceras i [statistikdatabasen](#) och han gjorde reklam för Delmos [segregationsbarometer](#).

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot noterade att de tre indikatorer som indexet baseras på ofta berör samma personer.

Daniel sade att många personer blir dubbelräknade i andelsberäkningarna, men att de inte ser det som ett problem i sammanhanget.

Det kom en fråga om de fem områdestyperna.

Daniel förklarade att de hade övervägt att ha fem lika stora grupper, men att det skulle medföra att om en kommun byter grupp så måste en annan kommun gå i den andra riktningen. För att undvika det så valde de att grupperna baseras på avvikelse från medelvärdet. Det visar sig i statistiken att mellangruppen, Områdestyp 3 (socioekonomiskt blandade områden), har minskat mellan 2011 och 2019.

Områdestyperna 2 och 4 har däremot ökat.

En ledamot ville veta vad som låg bakom valet av begreppen *stora socioekonomiska utmaningar* och *goda socioekonomiska förutsättningar*. Ledamoten ansåg att det är ojämna skalor.

Ulrika från Delmos berättade att begreppet *stora socioekonomiska utmaningar* var hämtad från regeringsskrivelsen. Begreppet *goda socioekonomiska förutsättningar* hade Delmos kommunikationsavdelningen föreslagit.

8. Problem med ökad eftersläpning i RTB

Tomas Johansson, SSA/ Enheten för Befolkning och Levnadsförhållanden

Ledamöterna fick veta att den genomsnittliga tiden mellan en invandring och när den blir rapporterad till SCB har ökat de senaste åren. Det har medfört att den officiella statistiken över invandringen börjar få en stor undertäckning. Under 2021 har drygt 8 000 invandringar för år 2020 eller tidigare inrapporterats efter brytdagen som används för att skapa årsversionen av Registret över totalbefolkningen (RTB). Det innebär att cirka 10 procent av invandringen under 2020 inte ingår i den officiella statistiken över invandring under 2020.

Även komponenterna födda, döda och utvandring har en viss eftersläpning, men den är i sammanhanget obetydlig.

Den stora eftersläpningen av invandringen medför även att folkmängden vid årsskiftet blir underskattad. Det gör att folkökningen under året till stor del beror på en justeringspost. En stor justeringspost gör det svårare att förstå ifall folkmängden i en region ökar eller minskar.

SCB föreslog att brytdagen för den officiella statistiken ska flyttas en eller två månader för att en större andel av invandringarna under ett kalenderår ska ingå i den officiella statistiken. För att kompensera för den försämrade aktualiteten kan man införa en preliminär publicering av befolkningsstatistik i januari. Den preliminära statistiken kan baseras på en brytdag omkring den 10 januari som i teorin, men inte i praktiken, skulle kunna innehålla alla händelser under referensåret. Det ger dock systematiska fel som visar sig i en undertäckning av yngre personer och en övertäckning av äldre personer. Det problemet skulle kunna minska genom att införa en framskrivningskomponent för att skatta eftersläpningen.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot sade att problemet vi ser i nuläget kan vara övergående då det förmodligen till stor del beror på coronapandemin.

Tomas sade att eftersläpningen under 2021 förhoppningsvis är en extrem situation, men att vi har sett ökande problem under en längre tid. Dessutom finns förslag att Skatteverket ska utöka identitetskontrollerna vid invandring till Sverige vilket med stor sannolikhet skulle medföra längre handläggningstider. På sidan 68 och 69 i [Skatteverkets årsredovisning 2020](#) nämns problemen med de långa handläggningstiderna.

En annan ledamot sade att det låter som en möjlig lösning att senarelägga publiceringen av årsstatistiken och införa en publicering av preliminär årsstatistik. Ledamoten påpekade dock att han personligen inte var i behov av väldigt aktuell statistik.

Två ledamöter som representerar regioner sade att det för kommuner och regioner är ett problem att en så stor del av befolkningsförändringen i dagsläget redovisas som en justeringspost.

En ledamot påpekade att för många kommuner är statistiken per den 1 november minst lika viktig som statistiken vid årsskiftet.

Ledamöterna fick i uppgift att återkoppla med synpunkter på förslagen till SCB.

9. Planering av kommande demografirapporter

*Karin Lundström, SSA/ Enheten för Befolkning och
Levnadsförhållanden*

Karin berättade kort om syftet med de demografiska rapporterna.

Hon nämnde några förslag som hon ville ha synpunkter på. Det var Barnafödandet i coronatider, Demografi under coronaåren, Inrikes omflyttning – trender över tid, Befolkningsframskrivningar med olika scenarier och Ålderskillnader i par.

Kommentarer från ledamöterna:

Flera ledamöter sade att de tycker att en rapport som beskriver coronaperioden var en bra idé.

En ledamot tyckte att SCB skulle försöka specificera de psykologiska effekterna av coronapandemin. Ledamoten sade att studier visar att socioekonomisk status inte ger bättre mående. Ensamhet slår lika hårt oavsett socioekonomi. Ledamoten tipsade om denna rapport: [Vol 58 Nr 1–2 \(2021\): Tema: Covid-19-pandemin och samhället | Sociologisk Forskning](#).

En ledamot skulle gärna se att SCB i sina rapporter analyserar statistiken baserat på de fem socioekonomiska områdestyperna, som nämndes under punkt 7.

En ledamot framhöll att framskrivningar med olika scenarier är intressant.

10. Cirkulär migration

*Tomas Johansson, SSA/ Enheten för Befolkning och
Levnadsförhållanden*

Tomas berättade kort om statistiken över cirkulär migration som har publicerats av SCB i cirka fem år. Ledamöterna fick veta att SCB har skapat ett särskilt migrationsregister, baserat på data i Historiska befolkningsregistret, som innehåller samtliga registrerade in- och utvandringar från 1969 till och med referensperiodens slut. I registret finns ett antal härledda variabler och för att en migration ska ingå i statistiken så ska migrationen följas av en bosättning i Sverige eller utlandet i minst 12 månader.

Statistiken över cirkulär migration har inte blivit använd i den utsträckning som man har hoppats. Det kan bero på att statistiken redovisas för en tioårsperiod och att tabellerna därmed blir svårtolkade. Dessutom är det en mycket liten andel av migranterna under en tioårsperiod som kan klassificeras som en cirkulär migrant, cirka 1 procent av alla migranter. Ytterligare ett problem är att statistiken inte inkluderar korttidsmigranter såsom bärplockare och andra gästarbetare som aldrig bosätter sig i Sverige. Dessutom är det använda tolv månaderskriteriet ett problem då SCB endast tar hänsyn till bosättning efter en migration. Det innebär att vissa migranter i statistiken får flera invandringar utan mellanliggande utvandring och vice versa. Det är särskilt problematiskt för dem som är klassificerade som återvändare (i teorin följs en invandring av en utvandring och vice versa). I den gruppen borde summan av invandringar vara densamma som summan av utvandringar.

Ledamöterna fick även se lite statistik över cirkulärmigranterna.

Slutligen tog Tomas upp arbetet med Census 2021 som ska genomföras inom SCB:s befintliga ramar. Det innebär att det måste ske omprioriteringar inom SCB. En lämplig produkt att lägga ner för att

frigöra resurser är statistiken över cirkulär migration som dels inte används i någon större utsträckning och dels är svåranalyserad.

Tomas påpekade att all information i det särskilda migrationsregistret även finns tillgänglig i det Historiska befolkningsregistret vilket gör att användare kan beställa egen statistik med de definitioner som de anser är lämpliga.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrade vilka ytterligare omprioriteringar som berör befolkningsstatistiken.

SCB berättade att utveckling av ny statistik kommer att stoppas då IT-resurserna på SCB till stor del kommer att användas inom census-projektet.

En ledamot undrade ifall migrationsregistret innehåller information om migrationsorsak.

Han fick till svar att information om grund för bosättning i dagsläget saknas i registret vilket främst beror på att en stor andel av migranterna saknar registrerad uppgift grund för bosättning. SCB förklarade att tanken hade varit att lägga in modellberäknade invandringsskäl på individnivå i migrationsregistret, se [minnesanteckningar från användarrådsmötet den 28 oktober 2019](#). Det arbetet pausades dock då det visade sig att det främst var invandringskäl för tredjelands-medborgare som var intressant.

11. Övriga frågor

Bengt som deltog digitalt hade skrivit en del frågor i chatten, men tyvärr hade de försvunnit i cyberrymden.

12. Summering

Ordförande tyckte att det var roligt att återigen träffas fysiskt och att tekniken fungerade rätt bra. Tyvärr saknades mikrofoner i taket vilket gjorde att en mikrofon var tvungen att skickas mellan ledamöterna för att alla frågor även skulle höras av Bengt.

Ordförande avslutade med att tacka alla för en intressant eftermiddag.